

Jeden makronek, prosím!

Eva Soukeníková

Moje frankofilní duše až nezdravě často pláče nad výslovnostními chybami francouzských slov v české mluvě. Na určité výslovnostní nuance se samozřejmě dívám z pevně konzervativního základu – nadskočím vždy, když někdo v češtině zcela běžné slovo *pointa* nepřečte s krásnou nosovkou, ale se štiplavým [pojinta]. Na takovou výslovnost si ale budu muset nejspíše zvyknout, ač Slovník spisovného jazyka českého, Slovník spisovné češtiny i Slovník cizích slov našťastí uvádí správnou výslovnost jako [poenta].

Hledat zvláštnosti jen ve výslovnosti by ale zrovna u tohoto i jiných případů bylo zcela zjednodušující. Člověk se totiž může pozastavit i nad paradoxem, že *pointa* je v češtině běžně femininum, ve francouzském originále je však *le point* maskulinum. Jiné příklady lze snadno najít na téměř každém jídelním lístku francouzské restaurace: „jemný čokoládový *mousse*“, „sladká *makronka* nakonec“ aj. V obou případech je přejaté slovo v jiném rodě než jeho francouzská předloha. U *makronky* je ovšem podle Akademického slovníku cizích slov možná i varianta v maskulinu, tedy *makronek*.

Důvodů, proč slova přejatá často změní rod při adaptaci v jiném jazyce, může být několik. Jedním z nich snaha je co nejvíce přizpůsobit české morfologii i skladbě. *Pointa* má ženskou příponu *-a*, a tak se daleko lépe skloňuje podle ženského vzoru *žena* než podle jakéhokoli mužského neživotného vzoru. Je tedy jasný i příklad s *makronkou*. U čokoládového *mousse* se zatím nejedná o slovo přejaté do češtiny, lze hovořit stále o francouzském výrazu použitém v českém jídelním lístku. Ale i u něj má člověk tendenci se ptát, proč je tedy automaticky přeřazen do maskulina, jelikož se může jednat i o nesklonné substantivum. Navíc v analogii s češtinou, kdy je český výraz *pěna* ženského rodu a tudíž by mělo být intuitivnější užívat slovo *mousse* ve femininu. *Pointou* mého příspěvku by se tak mohl stát něžný apel – zůstat buď u původního celého spojení *mousse au chocolat*, anebo zcela jednoduše přejít na *čokoládovou pěnu*, tedy více než dostačující český ekvivalent.